

Jelentés

a délszlávországi kisebbségi magyar ifjúság részére kitűzött pályázatról

Soha nehezebb körülmények között nem tűztek ki pályadíjat és soha kitűzött pályadíj nem érkezett viszontagságosabb úton befejezéshez, mint az, amelyről a jelen sorok által a bíráló-bizottság döntését a pályázók és az érdeklődők tudomására hozni feladatunkul adatott.

A pályázat története visszanyúlik abba az időbe, mikor a becskerekai M. K. E. székháza megnyitása után megalakította ifjúsági alosztályát. Ezen alosztály tervei között volt az is, hogy több lelkes tag áldozatkészségének igénybevételével pályadíjakat tűzzön ki. Kelemen János hírlapíró-laptulajdonos első volt, aki 100 dinárt ajánlott fel egy olyan munka díjazására, mely a kisebbségi magyar ifjúság helyzetével és kérdéseivel foglalkozik. Az alosztály első évi munkája nagyjából szervezéssel telt el és így a nemes ajánlat kiaknázatlanul maradt. A második évben az alosztály vezetőségének felkérésére Kelemen János úr nemcsak, hogy megismételte ajánlatát, hanem még meg is toldotta, amennyiben egyszerre két munkát kívánt jutalmazni: a legjobbat 150 és a másodikat 100 dinárral. A vezetőség kérésére ahhoz is hozzájárult, hogy a versenybe az összes Délszlávországban működő ifjúsági egyesület tagjait belekapcsolja. A következő lépés a pályázati feltételek szétküldése volt. A pályázati hirdetményt* megkapták: A Zagrebi Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Kultúr-Egyesülete, a Beogradi Bólyai Farkas Egyetemi Kultúr-Egyesület, A Subotikai „Népkör” Ifjúsági Kultúrosztálya, a Sombori M. K. E. fiók, ifjúsági kultúralosztálya és a hirdető egyesület. A pályázat határidejéül 1934. április 1. volt feltüntetve. A pályázat címe nem volt kötött. Minden munkát figyelembe vettünk, mely a délszlávországi magyar ifjúság helyzetével, feladatával vagy bármely kérdésével foglalkozott.

A pályázat lezártaig öt pályamunka érkezett be, melyeket: A, B, C, D, E-vel jelöltünk. Közvetlen utána be kellett, hogy szüntesse működését az M. K. E. és így a pályázatok ügye végleg befejezettnek tűnt.

* A pályázati hirdetményen szerepelt még Dr. Stern Lázár ügyvéd úr által kitűzött történelmi pályadíj is. Mivel ez a pályadíj igen szoros kapcsolatban volt a M. K. E. életével, ennek megszüntetése után nem állott módunkban ezt is a „Híd” keretein belül befejezni.

1934 májusában indult meg a délszlávországi kisebbségi magyar fiatalok folyóirata a „Híd”. A Híd szerkesztő-bizottságának becskerekai tagja megkérte Kelemen János urat, hogy mivel a M. K. E. ügyis megszűnt, adja át a pályamunkákat a Hídnek és engedje meg, hogy a Híd szerkesztői által felkért bíráló-bizottság döntése alapján adhassa ki a felajánlott 150 és 100 dináros első illetőleg második díjat. Kelemen János úr a legnagyobb örömmel járult hozzá mindezekhez. A bírálás nehéz munkájára Dr. Kováts István prelátnak, Dr. Várady Imre ügyvédnek és Kelemen János hírlapíró, urakat kértük fel, akik a következő bírálatokat adták át írásban folyóiratunk szerkesztőségének:

Kelemen János: Az A-val jelzett munka csak egy bizonyos szempontból vizsgálja az ifjúság helyzetét. A B-vel jelzett munka nem az ifjúság kérdésével foglalkozik, míg a C alatti munka bár céltudatosan taglalja az ifjúságunk helyzetét, mondatai túl tömören gördülnek és így nem juthat minden probléma kellő megvilágításba. Sokkal megfelelőbb a D alatt benyújtott munka, mely csak a kulturális feladatokat boncolja. Számadatait vas logikával kapcsolja egybe és rámutat, hogy milyen kevesen vagyunk, kik egyesületbe tömörítve alkotó kultúrmunkát végzünk. A kisebbségi magyarság számához viszonyítva legalább 5—7 ezer taggal kellene indulni ifjúsági egyesületeinknek, de hol vagyunk mi ettől. Pedig fontos lenne ráirányítani a figyelmet arra, hogy nemcsak gázbombákat és tankokat találtak fel, hanem a sztratoszféra repülések mellett az emberi kultúra, művészetek, technika mind óriási alkotó munkát végeznek, melyeknek lélekemelő folyamába a délszlávországi magyar ifjúságnak is bele kell ömleni. A továbbiakban helyzetünkről és egyesületeink munkájáról ír. Lelkes, fáját szerető szíve még ahol korhol, még ott is símogat. A felsorolt érényei miatt ezt a munkát ajánlom a második díjra.

Sorban legutolsó, de értékben első az E-vel jelzett munka, mely csodálatos keveréke mindannak, ami a magyar léleknek fáj és ami kisebbségi sorsunk pusztulását jelenti, de ugyanakkor lángoló szeretete, lelkes szíve egy nagy szárnyalás, magasbalendülés, mely a borút derűre váltó szívárványt varázsolja szemünk elé. A tanulmány értékét talán másokkal ellentétben, nemcsak abban látom, hogy szerkezetileg jobb és nyelvileg tisztább, mint a többi pályamunka, hanem főleg abban, hogy nem lát árnyat fény nélkül és minden hibára biztos gyógyító írt tud és fanatikusan hiszi, hogy fajunk kisebbségi sorban is életképes. Hiszi ezt, mert „az ifjúság örök teremtő erejét” szemtől-szembe látja s ez az erő „a pesszimizmus legsötétebb jelenéből is az optimizmus legragyogóbb jövőjébe emeli”.

Az említett jelességei miatt ezt a munkát tartom legjobbnak és az első díjra ajánlom. *Kelemen János* s. k.

Dr. Várady Imre: Az én megítélésem szerint a pályamunkák közül legjobb az E-vel jelölt. Utána jön a D-vel jelzett munka: egy sorba állíthatók a B-vel és C-vel jelzett tanulmányok, míg az

A jelzésű egy kezdő értékes, jóakarató szárnypróbálgatása. *Dr. Várady Imre* s. k.

Dr Kováts István :

Általános észrevételek.

Nem volt módomban, hogy a pályázatnak hiteles címét olvashattam volna.

A pályázatokból azonban megállapítottam, hogy mindeniknek más a címe, illetve tétele s így témája is.

Ha volt a pályázatnak meghatározott tétele, úgy az eltérés fájdalmas figyelmetlenséget árul el. Legalább is azoknál, kik még a XIX. században voltunk ifjak s ma már mi magunk is szívesen tartjuk mivoltunkat konzervatívnak.

A külalakhoz is volna néhány szavam.

Saját külsőnkben és köntösünkben ápolnunk kell a rendet, tisztaságot és csint még akkor is, ha fiatalok vagyunk: legyenek ilyenek ezért írásaink is, mert ezek külalakjából tűnik elénk az írónak szeretete, kedve és gondos figyelme témája iránt.

Sajnos, e szempontból is nagy a változatosság az egyes pályamunkák között. Tisztelet a kivételnek (Dudás Tibor) de fáj, ha helyesírási hibákkal is kell találkozunk.

Az I—III. alatt jelölt pályázatok, hogy a lényegesről: a tartalomról megemlékezzem, kénytelen vagyok megállapítani, oly jel-szavakkal, megállapításokkal dobálódnak, melyek kisebbségi voltunkra csak végzetesek lehetnek.

Nem akarom, mert nem tudom elhinni, hogy célzatosság nyilvánult meg ebben: valamennyien fájó érzéssel állapítják meg, hogy mekkora mindenfelé az erkölcsi elesettség s ebben kisebbségünk sem kivétel, de elmulasztják, hogy e téren a gyógyításnak leghatékonyabb szerére is rámutassanak: a templomra! E mulasztás annál bántóbb, mert elismert tekintélyek, kik a külföldön a kisebbségek problémáival foglalkoznak épen a templomban, a vallásban s az ehhez kapcsolódó erkölcsnemesítő, kulturális, karitatív intézményekben látják azokat a pilléreket, melyeket a Szovjet kivételével minden állam megbecsül s így a kisebbségek kulturális fejlődésének legbiztosabb alapjai.

Minden idők minden emberének, családjának és nemzetének szólnak az Ember Tragédiája nagy költőjének örökszép szavai: „Ember küzdj és bizva-bízzál“, de ez igéknek, épen azért, mert örök igazságot hirdetnek, megvalósíthatást csak oly intézmény nyújthat, mely maga is örök: a templom, a vallás!

IV. Tóth Bagi István pályázata.

Címe: A jugoszláviai magyar ifjúság kulturális feladatai.

Van valamelyes logikai, szillogizmus-szerű következetesség és következtetés, melyek révén pályázó a választ keresi és megtalálni véli témájára.

Így: 1. Hányan vagyunk? 2. Mit akarunk?

Miután e két kérdésre megadta „egyéni“ válaszát, ugrásszerűen teszi fel a 3-ik kérdést: „Milyen a mai magyar ifjúság?”

Ennek vázolásánál összekeveri és összetéveszti a kultúrát a gazdasági problémákkal és elméletekkel, sőt politikai irányzatokkal.

A várt választ konkrét javaslatok megjelölésével hiába keresük. E helyett ismét csak ifjúságunk fogyatkozásait, járatlanságát stb. jellemzi.

V. Dudás Tibor orvostanhallgató pályázata.

Címe: A délszlávországi magyar ifjúság helyzete és feladatai.

Dicséretes helyességgel adja ön maga témája fejtegetésének hármias felosztását:

„Ifjúságunk helyzetének és feladatainak boncolgatásánál vizsgálódásunk három irányú kell, hogy legyen: erkölcsi, szellemi és gazdasági“.

Jelentőségek és értékek szerint következnek eme felsorolásban az egyes tényezők. A kidolgozásban mégis első helyre szökik a „gazdasági“ szempont. Ezzel foglalkozik a legrészletesebben is, mert a jelen gazdasági krízisben véli fellelhetni az erkölcsi és szellemi életnek oly visszataszító elesettségének okát napjainkban.

A részletes felsorolások bizonyítják, hogy tisztában van témájával, a mai gazdasági krízis megoldatlan problémáival, az erkölcs és szellemi élet minden terén jelentkező dekadenciával és leromlottsággal s látja, hogy mindezek fokozott veszedelemmel emésztik épen kisebbségünket.

Páratlan, mert fáradhatlan megfigyelése révén egyetlen egyszer sem csalódik a diagnózisban s így teljes biztonsággal mutat rá a gyógyulást osztogató feladatokra és intézményekre.

Ez az igazi fajszeretet: észrevenni az erényeket, de rámutatni a hibákra is, ezek kiírtásán fáradozni, hogy leszegényedett sorban és sorsban is fennmaradhassunk és elkerülhessük az oldott kéve tragédiáját.

Megbecsülhetlen értéket ad e pályázatnak épen az a lángolva égő fajszeretet, mely valamennyi sorából felénk világít és ránk melegít.

E szent tűznek fényében jól esett e munkát olvashatnom s lángolásában érett meg ítéletem: ez a pályamunka megérdemli a győzelmi babért s írójában kisebbségünk egyik igaz gyöngyét köszöntöm. *Dr. Kováts István*, prelátus.

*

A bíráló-bizottság munkájának befejezése után megállapítottuk, hogy az:

E-vel jelölt munka írója:

Dudás Tibor orvostanhallgató, Zagreb, munkáját „A délszlávországi magyar ifjúság helyzete és feladatai“ a bizottság egyhangúlag az első díjjal jutalmazta.

A D-vel jelölt munka írója:

Tóth Bagi István hírlapíró, Subotica, munkáját „A jugoszláviai magyar ifjúság kulturális feladatai” a bizottság egyhangúlag a második díjjal jutalmazta.

A C-vel jelzett munka írója:

Lévay Endre egyetemi hallgató, Subotica, munkája „A mai ifjúság helyzete és problémái”.

A B-vel jelzett munka írója:

Schwarzer Gyula okl. jogász, Senta, munkája „A jugoszláviai magyar kisebbségi ideológia és a parasztkérdés”.

Az A-val jelzett munka írója:

Wambach László műesztergályos, Vel. Beckerek, munkája „A jugoszláviai magyar ifjúság problémái”.

Az A-val, B-vel és C-vel jelzett tanulmányokat a bíráló-bizottság, mivel több díj nem volt, csak dicsérettel jutalmazta.

A bíráló-bizottság munkájához hozzáfűzni valónk nincsen. Örömmel állapítjuk meg, hogy a pályázat nem volt meddő. Őt pompás értékes tanulmányt eredményezett, melyeket ha nem támadnak nyomda-technikai akadályok a Híd lapjain fogunk az olvasóinknak bemutatni.

A pályázat jelentőségét természetesen nem a számszerű eredményben látjuk, hanem abban a tényben, hogy egy ügy kereteiben tudtuk egyesíteni az összes délszlávországi magyar fiatalokat. Hívásunkra pompás erőteljes fiatal hangok feleltek, melyek világosan mutatják, hogy az ifjúság tudja, hogy benne és vele: probléma lett egy egész nemzedék; tudja, hogy életformák lettek általa problémákká; tudja, hogy ő a jövő és ő kisebbségünk életének legérzékenyebb kérdése; tudja, hogy tőle függ az eljövendő magyar nemzedékek sorsa. Félő aggodalommal vizsgálja, vajon kellőképpen vagyunk-e felkészülve arra a nemzedékcserére, mely mint villám, váratlan gyorsasággal elodázhatatlanul fog beköszöntení néhány év múlva. Tudatossá váltak előttünk feladataink és hiszünk az ifjúság örök teremtő erejében, mely megajándékoz bennünket kellő harcosokkal.

Jelentésünket a hála és köszönet szavával fejezzük be. Köszönetet mondunk a bíráló-bizottság tagjainak, hogy kérésünkre a legnagyobb előzékenységgel tapasztalatokban gazdag életük egész tudásával szolgálták pályázatunk érdekét.

Végül hálával és köszönettel emlékezünk meg Kelemen János hírlapíró, laptulajdonos úr áldozatkészségéről, mely lehetővé tette és életre hívta az egész pályázatot. Bár találna nemes példája követőkre.

Szerkesztőség